

Valtuustoaloite maksuttoman toisen asteen säilyttämiseksi

Kaupunginvaltuusto 22.04.2024 § 25

Kaupunginvaltuuston esityslistalla olleiden asioiden tultua käsitellyksi puheenjohtaja totesi, että Oriveden Vasemmiston ja Vihreiden valtuustoryhmät on jättänyt valtuustoaloitteen:

”Valtuustoaloite maksuttoman toisen asteen säilyttämiseksi Orivedellä

Eduskunnan kehysriihessä tehtiin esitys maksuttoman toisen asteen rajaamisesta sen vuoden loppuun kun opiskelija täyttää 18 vuotta. Tämä romuttaisi nykyisen maksuttoman toisen asteen mallin ennen kuin yksikään sen piirissä aloittanut opiskelija ehtii valmistua ammattikoulusta tai kirjoittaa ylioppilaaksi.

Päätös tarkoittaisi sitä, että muun muassa oppimateriaalien, ylioppilaskokeiden ja ammatillisen puolen työvälineiden hinta voi siirtyä nuoren itsensä maksettavaksi kesken opintojen. Monimutkaisuuden lisäksi malli on eriarvoistava: oppimateriaaleista koituvat lisäkulut osuvat erityisesti niihin nuoriin ja perheisiin, joihin myös asumistuen ja muun sosiaaliturvan leikkaukset ovat jo kohtuuttomasti osuneet.

Riskinä on, että maksullisuuden alkaessa opinnot keskeytetään erityisen herkässä ikävaiheessa toisen asteen ollessa kesken. Tämä ei palvele tavoitetta nostaa Suomen koulutustasoa, eikä etenkään vähennä nuorten syrjäytymisriskiä, pahoinvointia tai mielenterveyskriisiä.

Me allekirjoittaneet esitämme, että Orivesi säilyttää toisen asteen maksuttomana nykyisen mallin mukaisesti toisen asteen tutkinnon suorittamisen loppuun asti tai sen kalenterivuoden loppuun asti, kun opiskelija täyttää 20 vuotta.

Orivedellä 22.4.2024

Vihreä valtuustoryhmä
Miia Saarinen

Vasemmiston valtuustoryhmä
Mari Lind
Reijo Kahelin
Anne Kahelin”

Puheenjohtaja otti valtuustoaloitteen vastaan ja totesi, että aloite lähetetään kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Kaupunginhallitus 10.06.2024 § 134

Valmistelija

Talous- ja hallintojohtaja Marjatta Lilja

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Juha Kuusisto

Päätösehdotus Kaupunginhallitus toimittaa valtuustoaloitteen lasten ja nuorten lautakunnalle valmisteltavaksi siten, että valmistelu toimitetaan kaupunginhallitukselle 31.10.2024 31.12.2024 mennessä *(kokouksessa tehty muutos)*.

Päätös Ehdotus hyväksyttiin.

Lasten ja nuorten lautakunta 23.09.2025 § 69

Valmistelija kasvatus- ja opetusjohtaja Mia Mattila

Petteri Orpon (kok.) hallitus rajasi keväällä 2024 oppivelvollisten maksuttomat oppimateriaalit ja ylioppilaskokeet sekä koulumatkatuen sen kalenterivuoden loppuun, jonka kuluessa opiskelija täyttää 18 vuotta. Eri tahot toivat sen jälkeen esille, kuinka vahingollisia seurauksia maksuttoman toisen asteen perumisella voisi olla. Tämän jälkeen hallitus löysi maksuttoman toisen asteen suuruiset säästöt toisen asteen koulutuksen hankerahoituksesta ja ammatillisen koulutuksen strategiarahoituksesta.

Oppivelvollisuuslain (2021) mukainen maksuttomuus jatkuu sen kalenterivuoden loppuun saakka, jolloin opiskelija täyttää 20 vuotta. Myös 18 vuotta täyttänyt opiskelija voi tämän aikarajan sisällä vaihtaa opiskelupaikkaa, ja maksuttomuus jatkuu myös näissä uusissa opinnoissa. Maksuttomuutta ei kuitenkaan missään tilanteessa sovelleta opintoihin, jotka on aloitettu sen kalenterivuoden päättymisen jälkeen, jolloin opiskelija täyttää 20 vuotta.

18 ikävuoden täyttämisen jälkeen oppivelvollisuuslakia ei enää sovelleta muutoin kuin maksuttomuuden osalta. Henkilö voi halutessaan keskeyttää opintonsa ja opintojen väliaikaiseen keskeyttämiseen sovelletaan kyseistä koulutusta koskevan lain säännöksiä. Oppivelvollisuuslain mukaisia ohjaus- ja valvontavastuuta koskevia säännöksiä ei myöskään enää sovelleta.

Opetuksen edellyttämät oppimateriaalit sekä työvälineet, -asut ja -aineet ovat opiskelijalle maksuttomia (oppivelvollisuuslaki 17 §). Maksuttomia eivät kuitenkaan ole erityistä harrastuneisuutta painottavissa koulutuksissa tarvittavat opiskelijan henkilökohtaiseen käyttöön tarkoitetut soittimet, urheiluvälineet tai muut vastaavat välineet ja tarvikkeet, joita opiskelija voi käyttää myös muutoin kuin opetuksen yhteydessä. Opintoja täydentävistä vapaaehtoisista opintoretkistä, vierailuista, tapahtumista ja muista vastaavista toiminnoista voidaan periä kohtuullisia maksuja.

Maksuttomuudesta ja opintososiaalisista etuuksista säädetään lisäksi perusopetuslaissa, lukiolaissa, ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa, vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa, tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetussa laissa ja Saamelaisalueen koulutuskeskuksesta annetussa laissa. Koulumatkojen maksuttomuudesta säädetään koulumatkatukilaissa (48/1997). Ylioppilastutkinnon kokeiden maksuttomuudesta säädetään ylioppilastutkinnosta annetun lain 20 §:ssä.

Toisen asteen maksuttomuudessa ei tarvitse tehdä valtuustoaloitteen mukaisia paikallisia ratkaisuja, sillä oppivelvollisuuslain mukainen maksuttomuus jatkuu sen kalenterivuoden loppuun saakka, jolloin opiskelija täyttää 20 vuotta.

Toimivalta hallintosääntö

Esittelijä kasvatus- ja opetusjohtaja Mia Mattila

Päätösehdotus

Lasten ja nuorten lautakunta

1. antaa valtuustoaloitteeseen selostusosassa esitetyn vastauksen ja toteaa, että aloite ei edellytä Oriveden kaupungilta toimenpiteitä
2. lähettää lautakunnan näkemyksen tiedoksi kaupunginhallitukselle.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Kaupunginhallitus 21.10.2025 § 249
213/02.05.00.00/2024

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää valtuustolle, että se

1. merkitsee tiedoksi lasten ja nuorten lautakunnan vastineen valtuustoaloitteeseen ja
2. toteaa valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.
